

QVÆSTIO MEDICA

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum
die Jovis 24. Novembris.

M. PETRO LAURENCEAU, Doctore
Medico, Præside.

An ab oculis Fascinatio?

I.

UNIVERSUM hunc orbem diceris animal suis partibus instructum, quarum aliæ proprio sibi munere, illæ communi officio sibi & aliis prospiciant. Ut se habet unaquæque pars corporis humani ad cæteras partes, ita & homo ad mundum universum, qui parem habet cum cæteris ejus partibus sympathiam, spiramen, confluxum. Utriusque consensus minister spiritus est per cuncta rerum meabilis, æthereus, qui magno se corpore miscet, qui cuncta trahit, retrahitque, totoque facit commercia mundo. Hoc quasi vinculo nectitur corpus humanum cum cæteris, cum lapidibus existit, vivit cum plantis, & cum animalibus sentit, illius ope factus aut bellum init cum illis, illius adminiculo substantiæ omnes gaudent similibus, dissimilibus læduntur, jecur jecore, corde cor, cerebrum cerebro recreatur, ægris oculis afficitur oculus, & tabidi pulmonis eadem labe imminet alteri. Ubique sunt juvenantis vel noxiæ transicionis argumenta. Verum si qua pars pro sua indole bona largiatur vel mala, recenseas Oculum: hic non solum sol microcosmi dicitur per analogiam ad solem majoris mundi, sed ut imbres roridos sol non semper elevat, imo sæpius de thesauris altissimi eruit procellarum impetus, coruscationes, & humanas motura tonitrua mentes, Oculus pariter non ubique amorem & gratiam spargit aut gaudium, imo tot ab eo prorumpunt procellosi affectus, tot insidiæ, ut merito clamet sapientissimus mortalium, memento quoniam malus est Oculus nequam, Oculo nequius quid creatum est?

SUBLUNARIS effluxus corporum in corpora, modi quamplures occurrunt quos investigare menti humanæ arduum: occultâ enim proprietate quæ agunt naturæ arcanis ita sunt proxima, ut multa sæpius eventu innotescant, quorum primordia summo nisi labore & studio concipi nequeunt. Id solum constat ex ordine solito rerum, difficilia & rara, ideo multis credi anilia & futilia, quia communi & tritâ per qualitates elementorum viâ contenti, substantiarum dissidia & amicitias norunt minime, & nunquam occultioribus scientiis insudarunt. Intacto stomacho cantharides vesicam exulcerent, lepore marino solus pulmo contabescat, mirantur quidem multi, latentes hujus prodigij causas inquirunt pauci. Natura ludit in operibus aut furit, ibi amantissima parens, illic tristior noverca; sic videre est aliquando toto quasi sopitos orbe morbos se non prodere, mox velut agmine facto grassari per urbes, per rura, omnibus sævire plagis, in homines, in belluas, in plantas. Omnes tamen non corruunt, quorum constitutio adamantina externis aut internis non facile cedit injuriis. Infelices vero male nati infausto syderum afflatu, aut à parentibus labe contractâ, non solum pluribus ærumnis patent, sed & aliis graves, inferunt morbos, contagiis, fascinis, visu, halitu, voce, transpiratu, & aliis secretioribus modis quibus sæpe vicina corpora petuntur, nec infrequenter remota. Anima suo quasi jure orbata, subjicitur turbato corpori & interventu spiritus universalis, corporeis vexata malis inficitur, languet, tremat, visu potissimum quo moveri maxime constat, visis enim variè concutitur, & ut oculus est in amore speculi cordis, ita in meditatione est speculum mentis.

III.

NIHIL in utroque mundo divini Opificis ita designat excellentiam ac oculorum fabrica, & ut nihil omnium dignissimo deesset organo, illud in suprema statuit corporis parte tanquam in specula, in antro reconditum incolumitatis gratiâ, ossibus tanquam muris vallatum, tectumque palpebris ad securitatem. Nervos à cerebro, venas ab hepate, à corde arterias, humores insuper, membranas, & cætera suæ dignitati obtinuit ornamenta, nec tamen carent incommodis tot munera, pelle etenim negatâ non levius suscipit, confert etiam damna. Ventus, fumi, lux, æris conditiones, corporum inquinamenta vim inferunt oculis, qui pariter emissis radiis objecta quæque feriunt labi excipiendæ idonea: distantes enim non æque movent ac vicinos, imo ut uva remota livoribus putrentis uvæ non ita patet, immune sic magis vel minus erit corpus, prout à lædente oculo, spatio separatur, aut sua virtute resistit. Ratum inde pueros, mulieres, infirmos, agnos si Virgilio, familiares si experimento credimus, lippitudine & fascino crebrius tentari. Fascinationem sæpè occurrere Theologia statuit, Philosophia testatur, eventus probant. Duplex autem cum sit, magicâ hic prætermisâ, naturalis ubique suæ noxiæ transitionis notas inurit, quam si antipathiam in

rebus vocas, proxime naturam attigisti, si pestilentem morbum, ab ea recedis; in hoc enim malum idem specie transmittitur, in fascino diversum; contagionis actio univoca est, in fascino heterogenea qua communicatur morbus quo fascinans non inquinatur. Illud habet fascinatio cum antipathia commune quod uterque affectus non fiat sine substantiarum dissidio, discrepant vero quod antipathia sit solum à natura lædenti, fascinum ab intentione fascinantis.

IV.

FASCINATIO fit per corpusculorum effluvium à perversa voluntate sensus cujusdam interventu, maxime visus excitatum. Sunt quandoque in homine, ut & cæteris animalibus partes ad quas quidquid inest veneni appellit, ne quid usquam mali esset quod in corpore non esset. Multos experientia probavit dentibus lethales, alios halitu, sudores quorundam exitiosos, contactum, visum, qui cum eundem morbum quo læditur oculus profert, contagium est, dum fortuito movet, inspectos, antipathia, fascinum vero dum homo sciens & volens fixo obtutu rem visam percellit. Hæderæ vicinâ vitis arescat, orobus orobanches, stupeat piscantis manus appensa hamo torpedine, pisciculo sistantur navigia, magnes alterâ sui parte ferrum repellat, alterâ trahat, inspectu catablephæ homo corruat, obmutescat ad repentinum lupini oculi splendorem, ad visum milui pullus matris subjaceat, ut & agnus presente lupo: hæc omnia sunt contrariæ, & dissimilis naturæ signa, minime vero fascino, hic mirari subit potius quam lugere consensum rerum & dissensus nobis esse occultos ut sæpius, quot enim videmus odore rei cujusdam quasi sepultæ deficientes, quot antipathici cujusdam objecti figurâ quasi exanimis, nihil est in rerum natura quod quadam proprietate non vigeat: quæ omnia si amantibus, invidis, iratis, innotescerent, quisque pro sua libidine nihil intactum relinqueret, nihil sua probitate foret securum, nihil demum quolibet gradu tutum, aut habitu etiam athletico invictum. A fasciando nomen duxit metaphoricum, fascinatus enim quasi inermis, & ligatus, perniciem transmissam excipit, dolet & nullo veluti propugnaculo vallatus extinguitur; siccine tot odiis humana subjicitur dignitas?

V.

OBMISSIS igitur quas credula nimis vetustas admisit puerilibus historiis, figmentisque omnibus quibus vetulæ quædam (veneficæ potius si ita id fuerit, quam artis magicæ, peritæ) ferebantur adire domos, corpora infantium venenato visu laxare, effascinare & ad extremam maciem deducere, licet gravissimi auctores ita sentire visi sint, strigarum tamen opinio veritati cessit, nec unquam fuisse aut saltem, non amplius esse strigas, noctu oberrantes, merito decernendum in hisce regionibus potissimum in quibus affixa ubique nostræ reparationis signa supersticiosos metus, phantasmata quælibet, larvas, incubos, lemures, & alia hujusce generis ejecerunt dæmonia: non ita agimus cum gente illa Tibiorum qui non solum visu, sed etiam animâ pueros inficiebant. Talia potuere Triballi & Illyrij visu effas-

cinantes quos diutius intuerentur irati : eadem & majora inferebat familia in Affrica, cujus obtutu pessimo emoriebantur animalia; hanc fascinationis viam noverat optime divinus ille Plato, qui patres iratos in sua Republica arcebat ab intuitu puerorum. Fascinantium Oculi intenti in aliquem radiorum suorum aculeos in adstantis Oculos jaculantur, & cum aculeis istis qui spirituum sunt vehicula, sanguineum vaporem quem spiritum nuncupamus intendunt, hinc virulentus aculeus traniverberat Oculos, cumque à percutientis corde mittatur, hominis percussi præcordia, quasi regionem propriam repetit: à corde peregrinus hic sanguis à faucij hominis natura quodammodo alienus, illius sanguinem inficit, sic corruptio invalescit in partes; sic macies, languor, lypothimix frequentes emergunt; sic sæpius ars incassum exercetur, cum nulla occultis rerum proprietatibus, nisi etiam occulta adhibeantur præsidia.

Ergo ab oculis Fascinatio.

Domini Doctores disputaturi.

*M. Claudius Gaerin.
M. Paulus Mattot.
M. Carolus le Long.*

*M. Ludovicus Merin.
M. Petrus Lombard.
M. Philippus Mathon.*

*M. Franciscus Landrieu
M. Ioannes Anthonius Bourgaud.
M. Ioannes de Bourges.*

Proponebat Parisiis JOANNES-CLAUDIUS DELARBRE,
Laudunæus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1678.

PARISIIS,

Apud Franciscum Muguet, Regis & Illustrissimi Archiepiscopi
Pariensis Typographum.